

WayScience

2nd International Scientific
and Practical Internet Conference

«Education via Distance Learning and
other Pedagogical Challenges»

ISBN 978-617-8293-08-6

Editorial board of International Electronic Scientific and Practical Journal «WayScience»
(ISSN 2664-4819 (Online))

The editorial board of the Journal is not responsible for the content of the papers and may not share the author's opinion.

**Education via Distance Learning and other Pedagogical Challenges:
Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Internet
Conference, September 21-22, 2023. FOP Marenichenko V.V., Dnipro, Ukraine,
227 p.**

ISBN 978-617-8293-08-6

2nd International Scientific and Practical Internet Conference "Education via Distance Learning and other Pedagogical Challenges" devoted to modern problems, tasks and innovations in pedagogical activity and education.

Topics:

- distance learning;
- psychological aspects of education during the war;
- innovative technologies in pedagogical activities;
- funding of education system;
- inclusive education;
- a portrait of a modern teacher;
- features and advantages of educational systems of the countries in the world;
- academic integrity;
- new Ukrainian school;
- modern trends of social work in the education system;
- practical cases in pedagogical activity;
- other general and special issues (the author notes).

Dnipro, Ukraine – 2023

ГУРТКОВА РОЗВИВАЮЧА РОБОТА У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Трегубова І.М.

керівник гуртка гуманітарного напрямку
КЗ «Центр дитячої та юнацької творчості №1 Харківської міської ради»
orcid: 0000-0002-0787-8882

Трегубов Д.Г.

докторант, доцент, к.т.н.
Національний університет цивільного захисту України
orcid: 0000-0003-1821-822X
cххттрегубов1970@nuczu.edu.ua

Робота педагога не обмежується спілкуванням з дітьми у класі, аудиторії або під час проєктів, що здійснюються під відкритим небом. Завжди присутня дистанційна складова у вигляді спілкування з батьками або реалізації виставок творчих робіт гуртківців на інтернет-ресурсах. Активізація дистанційної форми роботи почалась під час карантинних заходів. Тому для періоду карантинних обмежень спочатку були розроблені інструкції для батьків з відпрацювання певних тем, що супроводжувалося банком демонстраційно-методичних матеріалів. Онлайн робота з дітьми 4–6 років для організації виглядала надто складною. Причому ця складність передбачає необхідність організації зручного робочого місця та певної участі у кожному занятті представника батьків від кожної дитини, необхідність для дитини самостійно користуватися гаджетами, складність для маленької дитини підключатися до нової сфери діяльності – навчання, причому в онлайн-режимі. Для педагога теж існує низка проблем: перебудова структури заняття, розробка додаткових демонстраційних та методичних матеріалів (у тому числі відео-матеріалів), складність у поясненні певних понять та тем, неможливість фізичного контролю положення тіла, руки, ергономіки робочого місця на та інше. На початку війни довелося переходити на карантинну схему навчання та готуватися до онлайн-роботи. Крім того, у спілкуванні з дітьми загострилася психологічна складова у вигляді наявності «травм війни». Відповідний досвід роботи висвітлюється у даній статті. Багато регіонів України та Харків зокрема залишаються у зоні ракетних атак, на які системи ППО не встигають реагувати. Тому поки цей досвід залишається актуальним.

Усі українські діти зараз мають певну психологічну травму війни, що визначає потребу впровадження у навчальний процес реабілітаційних заходів. З початком бойових дій на території України у багатьох регіонах можливість проведення офлайн-занять зникла, дистанційна форма навчання на довгий час стала основною, що дозволило залучити до розвиваючого середовища й дітей, які евакуювалися в інші регіони України або за кордон. Це зумовило необхідність впровадження онлайн роботи з дітьми у синхронному режимі. Але стандартні методики навчання для цього не зовсім підходять та потребують трансформації для їх адаптації до умов дистанційного навчання, ускладнених комунікацій під час війни й до вирішення нових освітніх задач [1]. Якщо розглядати можливість проведення дистанційних розвиваючих онлайн-занять з дітьми 4–6 років, які не мають досвіду навчальної роботи взагалі та з використанням гаджетів зокрема, то здається, що реалізувати це дуже важко.

Для організації дистанційного навчання у своєму гуртку «Барвінок» я використала змішану синхронно-асинхронну подачу інформації, де онлайн-заняття доповнюються системою з рекомендацій та супровідного наочного матеріалу на web-ресурсах. Відмінність такого навчання за умов війни та за карантинних обмежень у тому, що викладач та більшість дітей у фронтових та прифронтових регіонах працюють не на робочому місці та вдома, а як правило, у бомбосховищах, підвалах, коридорах, метро та ін. Крім того, за умов обстрілів,

повітряних тривог, відключень електроенергії роль асинхронних матеріалів збільшується настільки, що вони мають дублювати онлайн-заняття.

На початку навчального року 2022/2023 мною були організовані онлайн-консультації для батьків для інформування щодо формату та режиму навчання, особливостей користування деякими web-ресурсами, оскільки не всі розуміли принципи їх роботи. Багато сімей, при цьому, не мали можливості знайти необхідні зошити, книжки, дидактичні матеріали. Тому для батьків і дітей була розроблена система методичних та демонстраційних навчальних матеріалів. Така асинхронна подача інформації містить значний обсяг рекомендації та відеоматеріалів з майстер-класами щодо виконання окремих вправ, творчих та деяких інших видів робіт. Це значно полегшує для вихованців самостійне проходження асинхронної частини заняття, особливо якщо воно пропущене через воєнні обставини.

Для дітей 4-х років присутність дорослого під час дистанційного заняття є обов'язковою, навіть якщо дитина достатньо грамотна для роботи на гаджеті, оскільки потрібно контролювати безпеку роботи з навчальним приладдям та швидко реакцію на можливий сигнал тривоги. Ланцюжок взаємодії педагога, дитини, батьків за таких умов стає ще більш міцним, сім'я стає ланкою в освітньому процесі дитини, співпраця стає одним із головних пріоритетів освіти, на якому базується сучасна нова українська школа.

Досвід показав, що діти 4–6 років здатні сидіти біля екрану та сприймати навчальну інформацію, а онлайн- перед офлайн-навчанням має певні переваги. Так, діти приймають участь у заняттях, знаходячись у різних регіонах країни або частинах світу. Зберігається позитивний ефект від навчання у групі порівняно з індивідуальним навчанням. Діти оволодівають певними формами комп'ютерної грамотності, що додає елементи STEM-освіти, яка для дитини такого віку зазвичай здійснюється шляхом розвитку дрібної моторики руки та рішення стандартних задач нестандартними шляхами [2]. Присутність батьків дає змогу охопити навчанням дітей, які потребують інклюзивного підходу. Батьки стають додатковим педагогом, допомагають в організації освітнього процесу, можуть бути адміністратором відеоконференції, вимикати звук або відео проявів поведінки гіперактивних дітей, якщо це заважає ходу заняття. А педагог може запобігати силовим методам у підході деяких батьків до виховання дитини. Додатковий виховний ефект надає те, що батьки більше часу приділяють спілкуванню з дітьми.

Розглянемо особливості організації дистанційного навчання з дітьми старшого дошкільного віку на Харківщині. За моїм досвідом, головним фактором для організації такого процесу стала наявність матеріально-технічної бази вдома: багатофункціональної магнітної дошки, сучасного нового ноутбука, власного сайту «Барвінок» [3], власної навчальної програми «Кругозір» та YouTube-каналу [4], використання ресурсів «google-фото», «google-диск».

Для підтримання інтересу дітей до освітнього процесу створюються онлайн-виставки, фото- та відеозвіти результатів творчої та навчальної діяльності дітей, діти приймають участь у різноманітних благодійних дистанційних фестивалях, волонтерських проєктах, благодійних акціях на підтримку наших захисників: «Моєму Янголу-охоронцю», «Сорочка для Захисника». Але педагог повинен бути достатньо технічно грамотним, щоб самостійно забезпечити цей комплекс фото-, відео-, IT- та інших видів робіт, що потребує спеціальних знань та навичок.

Важливою організаційною складовою занять є створення психоемоційного комфорту, досягнення позитивного стану всіх членів процесу. Якщо звернутись до положень НУШ [5], то виявляється, що за умов війни до ключових компетентностей дитини необхідно додати «стресову гнучкість», а «педагогіка партнерства» виходить на новий рівень – як у взаємостосунках з дітьми, так й з батьками. Освітній процес тепер не може відбуватись сам по собі, немов би діти не мали переживань війни. Для таких дітей необхідно задіяти кінезіологічні вправи й розвивати компенсаторні здібності, що дозволить дітям бути ефективними. Це потребує особистісного підходу й уваги педагога.

Переформатування навчального процесу має на меті активізацію розвитку творчих здібностей дитини, що дозволить врятувати, націлити на повноцінне життя покоління, яке стане фундаментом нації, ресурсом відродження у найближчому майбутньому. Саме тому освітній процес насичено мною творчими завданнями, вправами та техніками з художньої праці, ліплення, малювання. Це дає змогу дитині позбутися тривожності та негативних переживань, поринути у світ творчості, фантазії та свободи.

Проблемою дистанційного навчання є важкість задіяння ігрової складової між учнями, яка сприяє конкурентності у бажанні досягнень. Але саме під час війни, яка накладає на розвиток дитини певні травматичні наслідки, потрібний збільшений акцент на ігрових методах навчання та на створенні позитивного настрою. За програмою «Кругозір» («ОПАЛ» [6]) заняття починається з психогімнастики, під час якої діти повинні привітатись та виговоритись. Ігровою оболонкою кожної онлайн-зустрічі стає «гість заняття» – кожен раз нова іграшка, яка спілкується та грається з дітьми, якій присвячено тематичні вірші та вправи, що викликає дуже великий інтерес у дітей. Форма спілкування через казкового персонажа заохочує до діалогу сором'язливих дітей та дітей з психо-емоційною травмою, бо іграшці легше щось розповісти або дати відповідь, ніж дорослому, тому діти легше йдуть на контакт. Діти із задоволенням підключають й свої іграшки до заняття, яке переходить на новий рівень, у формат «лялькового театру». Ігрову складову мають рухомі завдання у межах кімнати, наприклад, виміряти кроками довжину дивану, порахувати кількість стільців, знайти предмет та ін. Навчання, яке проходить через гру відволікає дітей від війни та перетягує у позитив. При цьому потрібно відходити від теоретичного викладання певного матеріалу, а збільшувати кількість практичних завдань з виходом на спілкування, висловлювання, завдання з творчою складовою: скласти, розібрати, нарізати, побудувати, розфарбувати, придумати, показати, зобразити щось з використанням малювання, ліплення тощо. При цьому є можливість слідкувати за батьками, щоб вони під час виконання вправ не лаяли дитину за невдачі.

Для відпочинку дітей від екранів гаджетів під час заняття обов'язковим є використання «динамічних хвилинок», ігр-руханок, можна робити акцент на слухове сприйняття інформації з музичним супроводом: наприклад, читання фрагментів казок, історій за темою заняття; діти слухають та водночас малюють.

Болючою темою для обговорення є війна, є побоювання торкнутися критичних для психіки вражень. Але торкатися тем війни необхідно, щоб виводити дітей від негативного досвіду на позитив, на рух до перемоги. Я говорю дітям, що є українські танки та літаки, які перемагають, є допомога інших країн, які не лишають нас наодинці з ворогом. Потрібно простими зрозумілими словами доносити правду дітям про сучасний стан. Бо вони дивляться на дорослих та слухають, що вони говорять, щоб виробити власну поведінку. Педагог має бути емоційно близьким з дітьми: не окремо від них, а разом з ними. Тоді дистанційне заняття проходить у позитивному робочому стилі, що вчить конструктивно реагувати на агресивну дійсність. Спілкування навчає розуміти та адекватно сприймати навколишні події, надає дитині сигнал, що дорослі (батьки, педагог, військові, президент, дружнє світове суспільство) контролюють ситуацію. Дуже важливо виховати врівноважених розумних людей, бо сучасне дошкілля – це діти, які складуть націю майбутньої вільної України.

Таким чином, організація дистанційного навчання є складною, але дуже корисною справою, яка може допомагати дітям в різних життєвих ситуаціях, які викликають відсутність офлайн-навчання. Але педагогам, батькам та дітям при цьому доводиться самотужки вирішувати незнайомі технічні труднощі, тому дуже корисним буде допомога держави у створенні онлайн курсів та порадників щодо роботи з різними програмними та інтернет середовищами, які можуть використовуватися під час дистанційного навчання. Після перемоги розроблена система навчально-методичних матеріалів для дистанційної роботи не втратить своєї актуальності, оскільки залучатися до навчання зможуть діти які з певних обставин у даний час не в змозі відвідувати заняття або щось не встигли чи не

зрозуміли під час оф-лайн роботи. Водночас, можна розширювати географію залучання гуртківців.

Список літератури:

1. Трегубова І.М. Позашкільна корекційна освітня робота з дітьми 4–7 років із психологічною травмою війни Джерело педагогічних інновацій. Цінності Нової української школи. 2022. № 2(38). С. 193–198.
2. Трегубова І.М., Трегубов Д.Г. Підготовка руки дитини дошкільного віку до письма у концепції STEM-освіти. Альманах науки. 2019 р. №11/2(32). С. 29–33.
3. Барвінок. Студія розвитку здібностей дитини Ірини Трегубової. URL: <http://barvinok.kh.ua/>
4. Ірина Трегубова. URL: <https://www.youtube.com/@user-zi9kt8fn6v/videos>
5. Педагогічний довідник учителя Нової української школи / О.О. Берзіня та ін.; за заг. ред. Л. Д. Покроєвої. Харків: Золоті сторінки, 2018. 260 с.
6. Трегубова І.М. Авторська програма інтегрованого курсу розвитку здібностей дітей дошкільного віку в умовах гуртка «ОПАЛ». Х.: ОП, 2011. 160 с.

Суменко Т.Ю. ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ІЗ СКЛАДНИМИ ПОРУШЕННЯМИ РОЗВИТКУ В РАМКАХ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ РОБОТИ РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ	191
Ткаченко С.Є. ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ В СИСТЕМІ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ	193
Трегубова І.М., Трегубов Д.Г. ГУРТКОВА РОЗВИВАЮЧА РОБОТА У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ З ДІТЬМИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	195
Уманець О.В. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК МАРКЕР СУЧАСНОГО СВІТОВОГО ПРОСТОРУ ОСВІТИ	199
Федько С.О., Яценюк Л.В., Михайленко М.В. ВІДМІННІ РИСИ ТА КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ СУЧАСНИХ ОСВІТНІХ СИСТЕМ КРАЇН СВІТУ	202
Фейса С.В. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ В УМОВАХ ВІЙНИ (НА ПРИКЛАДІ КУРСІВ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ З КЛІНІЧНОЇ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ)	205
Ханюков О.О., Кротова В.Ю., Паніна С.С. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ЖИТТЯ ТА РІВНЯ ТРИВОГИ У СТУДЕНТІВ 6 КУРСУ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ	207
Харченко Т.І., Гостіщева Н.О. «ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК» В ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ПЛАТФОРМІ MOODLE	209
Цимбал Д.В., Рєпко О.О. ВИКОРИСТАННЯ ІГОР З МАЛИМИ СТОРОНАМИ В ТРЕНУВАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ФУТБОЛІСТІВ	212
Чечет О.М., Горбатюк О.І., Курята Н.В., Мусієць І.В., Бучковська Г.А., Ординська Д.О., Мех Н.Я., Шалімова Л.О., Баланчук Л.В., Тогачинська Л.В. РОЗВИТОК ПРІОРИТЕТНИХ НАУКОВИХ НАПРЯМКІВ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ В НАУКОВО-ДОСЛІДНОМУ БАКТЕРІОЛОГІЧНОМУ ВІДДІЛІ (НДБВ) ДЕРЖАВНОГО НАУКОВО-ДОСЛІДНОГО ІНСТИТУТУ ЛАБОРАТОРНОЇ ДІАГНОСТИКИ ТА ВЕТЕРИНАРНО-САНІТАРНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ (ДНДЛДВСЕ)	215
Шабранська Н.І. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	218
Яцемирська А.І. ВИРІШЕННЯ БЕЗПЕКОВИХ РЕАЛІЙ СЬОГОДЕННЯ У НАВЧАННІ В ГАЛУЗІ БУДІВНИЦТВА	222